

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K uplatnění nároku na náhradu škody po státu

Zákon č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) – dále jen „ZONŠ“ dává možnost domáhat se náhrady škody způsobené státem při výkonu státní moci či náhrady škody způsobené územními samosprávnými celky při výkonu veřejné moci svěřené jim zákonem v rámci samostatné působnosti. Jmenovaný zákon rovněž umožňuje domáhat se též náhrady nemajetkové újmy, to vše za podmínek a způsobem stanoveným tímto zákonem.

Předmětem tohoto článku jsou některé otázky spojené s uplatněním nároku na náhradu škody po státu způsobenou nezákonným rozhodnutím, zde konkrétně nezákonným usnesením o zahájení trestního stíhání, a to ve vztahu k nákladům vynaloženým účastníkem řízení, resp. poškozeným.

Dle § 5 písm. a) ZONŠ platí, že stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním. **Judikatura je již dlouhodobě ustálena v názoru, že nezákonným rozhodnutím může být za určitých okolností též usnesení o zahájení trestního stíhání.** Nejvyšší soud například ve svém rozsudku ze dne 30. 11. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1325/2004 judikoval, že:

*„Nárok žalobce na náhradu škody způsobené sdělením obvinění je nárokem na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím podle ust. § 5 písm. a), § 7 a § 8 zák. č. [72/1988](#) Sb., založeným na odpovědnosti státu bez ohledu na zavinění. **Zastavení trestního stíhání nebo zproštění obžaloby má v takovém případě stejné důsledky jako zrušení nezákonného rozhodnutí podle ust. § 8 odst. 1 cit. zák.; rozhodujícím měřítkem opodstatněnosti (zákonnosti) zahájení (vedení) trestního stíhání je pozdější výsledek trestního řízení.**“*

Judikaturou byla již řešena rovněž otázka, zda se lze domáhat náhrady škody po státu způsobené nezákonným rozhodnutím i v případě, kdy nedojde k zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby ale dojde k postoupení věci do přestupkového řízení. I k tomuto se již Nejvyšší soud vyjadřoval a dospěl k závěru, že:

*„**Stát odpovídá za újmu způsobenou trestním stíháním i tehdy, skončí-li trestní stíhání postoupením věci do přestupkového řízení. Přestupkové řízení není v takovém případě pokračováním trestního stíhání a výsledek přestupkového řízení je z hlediska splnění podmínek odpovědnosti státu nerozhodný.**“[\[1\]](#)*

Rovněž tak za situace, kdy trestní řízení bude skončeno usnesením o postoupení věci do přestupkového řízení, lze se náhrady škody domáhat. Nasnadě je však další otázka, a to ta, které náklady lze v rámci náhrady škody uplatnit.

Pokud se jedná o náhradu nákladů právního zastoupení vynaloženého v trestním řízení, kdy se následně ukázalo, že usnesení o zahájení trestního stíhání bylo nezákonné, tak k tomuto se již vyslovil Nejvyšší soud. Nejvyšší soud přijal závěr, že v případě náhrady nákladů právního zastoupení

se hradí toliko účelně vynaložené náklady, kdy za účelně vynaložené náklady se považují náklady dle zákona č. [177/1996](#) Sb., advokátní tarif, a nikoliv dle skutečně ujednané smluvní odměny:

*„Z uvedeného vyplývá, že **náhrada nákladů řízení ani náhrada nákladů zastoupení** podle zákona č. [82/1998](#) Sb. nebyla a **není založena na zásadě náhrady skutečné škody, ale na tom, že stát za stanovených podmínek hradí účelně či důvodně vynaložené náklady.** Za takové lze z pohledu právní jistoty považovat ty, jež jsou stanoveny procesními předpisy nebo zvláštním právním předpisem o mimosmluvní odměně. Náklady zastoupení se proto nahrazují v rozsahu podle zákona [vyhláška] č. [177/1996](#) Sb., advokátního tarifu, a nikoliv podle smluvní odměny za zastupování (rozhodnutí Nejvyššího soudu citovaná v tomto rozhodnutí a vydaná po 1. 1. 2003 jsou dostupná též na internetových stránkách [www.nsoud.cz](#)).“*^[2]

Pokud jde o to, zda lze uplatnit v rámci nároku na náhradu škody **náklady za obhajobu za dva obhájce**, tak k tomuto Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 30 Cdo 2533/2013 ze dne 22. 1. 2014 uvedl, že není vyloučeno, aby obviněný, resp. poškozený následně uplatnil náhradu škody za náklady za právní zastoupení dvou obhájců, pokud toto zastoupení oběma obhájci bylo účelně vynaložené. Dle citovaného rozhodnutí by mělo k prokázání účelnosti dvou obhájců postačovat odkázat na rozhodnutí o postoupení věci do přestupkového řízení, rozhodnutí o zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby apod. zrušující rozhodnutí. Nejvyšší soud zde dále dovedl, že obviněný, resp. následně poškozený, nemusí tvrdit a prokazovat, že nemít dva obhájce, trestní řízení by pro něho skončilo nepříznivě. Z uvedeného budou dány výjimky jen tehdy, bude-li zjevné, že - stejně jako v případě jediného obhájce - určité úkony nemohly k výsledku trestního stíhání poškozeného přispět, nebo že jsou úkony dvou obhájců duplicitní (obsahově totožné), což lze z povahy věci s určitostí dovést výlučně u úkonů písemných.

Kromě nákladů za právní zastoupení mohou být v rámci nároku na náhradu škody uplatněny rovněž **náklady za vyhotovení znaleckého posudku**, kdy i tyto náklady mohou být považovány za škodu vzniklou v příčinné souvislosti s vydaným nezákonným rozhodnutím, avšak pouze za podmínky, že jsou tyto náklady účelné. Účelnost vynaložených nákladů lze dle Nejvyššího soudu ztotožnit s tím, že takto opatřené důkazy byly trestním soudem provedeny k důkazu v hlavním líčení a současně napomohly k výslednému zproštění obžaloby toho obžalovaného, který takový posudek předložil. Pokud jde o samotnou výši odměny za znalecký posudek, tak Nejvyšší soud přijal závěr, že náklady na znalecký posudek předložený účastníkem řízení lze považovat za účelně vynaložené ve smyslu § 31 odst. 1 ZONŠ pouze v rozsahu částky, která by se významně nelišila od znalečného, jež by stát v pozici zadavatele znaleckého posudku uhradil na základě procesního předpisu. Tedy nerozhodují skutečně vynaložené náklady za zpracování znaleckého posudku ale částka stanovená právním předpisem.^[3]

Ze shora citovaných závěrů konstantní judikatury je tak zřejmé, že se lze domáhat při splnění zákonných podmínek též náhrady škody v případě, kdy trestní řízení skončí postoupením věci do přestupkového řízení. Pro samotné vyčíslení nároku na náhradu škody dle ZONŠ pak není rozhodující, jaké byly skutečně vynaložené náklady, nýbrž je třeba vždy posuzovat účelnost těchto nákladů.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Daniela Mašková

REZNICEK & CO.

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4771/2015.

[2] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2533/2013.

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2017, sp. zn. 30 Cdo 3414/2016.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontrakčním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)